WAT STAAT ONS TE WACHTEN IN 2022?

Wat heeft het nieuwe jaar voor jou in petto? Nursing vroeg deskundigen uit het veld om vooruit te blikken op een aantal grote thema's die op dit moment spelen.

tekst **Nienke Berends, Margot Hamel** fotografie **IStock**

CORONA: 'WE MOETEN DIT JAAR UIT DE CRISISMODUS KOMEN'

Blijft de werkdruk ook komend jaar torenhoog? Volgens de beroepsorganisaties die Nursing voor dit artikel sprak moet er echt iets veranderen aan deze 'uitputtingsslag waar geen einde aan lijkt te komen', anders verlaten verpleegkundigen in 2022 met bosjes de zorg. 'De les van deze pandemie is dat ons zorgstelsel te zeer gericht is op efficiency en niet bestand is tegen een crisissituatie,' legt Jacek Magala van V&VN uit. 'En de cruciale factor in de aanpak van corona zijn de mensen die in de zorg werken, verpleegkundigen en verzorgenden. Het is essentieel om komend jaar uit de crisismodus te komen. Anders blijven de uitval en uitstroom torenhoog.'

Dat onderschrijft NU'91-voorzitter Stella Salden. 'De gezondheidszorg is overspannen en kan pas herstellen als de zorgverleners herstellen. Komend jaar moeten we de sector weer gezond krijgen, dat vereist maatregelen zoals meer salaris en meer zeggenschap, wat wij

proberen te regelen in de nieuwe cao's.' Ook Magala onderschrijft het belang van structureel investeren in waardering, zeggenschap en opleidingen. 'En op de korte termijn moeten verpleegkundigen ondersteund en ontzorgd worden, bijvoorbeeld voor parkeren, boodschappen, reizen en kinderopvang. Er moet meer budget komen om opleidingen te kunnen volgen in werktijd, én verpleegkundigen moeten een veel grotere vinger in de pap krijgen als het gaat om beleid en organisatie van zorginstellingen.' Aan dat laatste wordt in ieder geval hard gewerkt: in de nieuwe cao umc's is voor het eerst invloed van verpleegkundigen en verzorgenden vastgelegd.¹ Dat betekent dat elk umc hiermee aan de slag moet. Ook wordt zeggenschap voor zorgverleners in 2022 mogelijk wettelijk geregeld (zie kader hiernaast). Hoe het met de gratis kinderopvang en boodschappenservice staat, is op dit moment niet duidelijk. (NB)

‘De gezondheidszorg is overspannen en kan pas herstellen **als de zorgverleners herstellen**’

MEER ZEGGENSCHAP VOOR VERPLEEGKUNDIGEN EN VERZORGENDEN

Corinne Ellemeet (GL) en Aukje de Vries (VVD) trekken al sinds 2020 samen op in de wens om zeggenschap voor zorgverleners bij wet vast te leggen. Dat doen zij met een wetsvoorstel voor aanpassing van artikel 3 van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen in de zorg (Wkkgz). In dat artikel staat beschreven wat kwaliteit van zorg is. Daar wordt aan toegevoegd dat zorgverleners altijd betrokken moeten worden bij de wijze waarop zorg wordt verleend in de organisatie. Verpleegkundigen en verzorgenden worden nu niet standaard meegenomen in de besluitvorming daarover, terwijl zij wel de kennis en expertise hebben en verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. De behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer wordt steeds uitgesteld in verband met de coronacrisis en de vele debatten daarover. Zal het in 2022 lukken? Een woordvoerder van GroenLinks

meldt dat Ellemeet en De Vries in januari dit jaar het wetsvoorstel aanmelden voor plenaire behandeling in de Tweede Kamer. Zij hopen dat het uiterlijk in mei wordt behandeld. Als het wetsvoorstel wordt aangenomen gaat het door naar de Eerste Kamer. Ellemeet en De Vries regelden in november jl. via een amendement op de Zorgbegroting 2022 wel alvast 10 miljoen euro voor verbetering van zeggenschap van verpleegkundigen en verzorgenden. ‘Van dit geld kunnen zorgverleners worden betaald voor de tijd die ze in zeggenschap steken. Of gebruik het geld voor trainingen die hen de benodigde vaardigheden aanleren. En vergeet de cultuuromslag bij bestuurders niet, ook dat kost tijd en dus geld.’ Op welke manier en door wie het geld wordt besteed wordt bepaald door het ministerie van VWS en de veldpartijen. (MH)

EIGEN CAO VOOR VERPLEEGKUNDIGEN EN VERZORGENDEN

Al vanaf het moment dat NU'91 werd opgericht - 30 jaar geleden - wil de vakbond graag een cao voor alleen verpleegkundigen en verzorgenden. Een cao V&V betekent dat alle verzorgenden en verpleegkundigen in Nederland gelijke arbeidsvoorwaarden krijgen. Denk aan salaris, scholing, zeggenschap en onregelmatigheidstoelage. Een ander voordeel is dat een eigen cao een einde maakt aan de concurrentie tussen zorgsectoren. Zo is de ziekenhuiscao vaak beter dan de cao in de vvt. Stella Salden van NU'91: 'Bovendien geef je met één cao een krachtig signaal af dat we zelfstandige beroepsgroepen zijn die recht hebben op eigen beroepsvoorwaarden.'

Een belangrijke eerste stap richting een eigen cao werd afgelopen jaar gezet, toen de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) in de nieuwe cao umc's instemde met een onderzoek naar een eigen cao voor verpleegkundigen en verzorgenden. Ook ging de NFU in het eindbod akkoord met alle punten die NU'91 specifiek voor verpleegkundigen en verzorgenden had ingebracht.

Voor 2022 hoopt NU'91 dat de werkgevers in de ziekenhuis- en vvt-sector het voorstel van de academische ziekenhuizen volgen en meegaan op de weg naar één cao voor verpleegkundigen en verzorgenden.

Inmiddels pleit ook de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) voor een aparte cao voor V&V en heeft politiek Den Haag zich erover gebogen. Vooralsnog is daar niets uit gekomen. Hoe het verder gaat, zal 2022 leren. Bij het ter perse gaan van dit nummer wordt nog onderhandeld over de cao's ziekenhuizen en VVT. Ook hierbij wordt ingezet op een eigen pakket arbeidsvoorwaarden voor verpleegkundigen en verzorgenden. (NB)

VERPLICHT VACCIN VOOR ZORGMEDEWERKERS

In Frankrijk, Italië, Griekenland en Engeland is het coronavaccin voor (een deel van) het zorgpersoneel verplicht. Onlangs volgde België. Hoe groot is de kans op een vaccinatieplicht in Nederland? Klein, lijkt het. In februari 2021 adviseerde de Gezondheidsraad de minister van VWS over ethische en juridische afwegingen die de overheid kan maken hieromtrent. De Gezondheidsraad stelt dat voor groepsbescherming een bepaald percentage inwoners gevaccineerd moet zijn. Tegelijkertijd zijn er mensen die de vaccinatie niet kunnen of willen nemen. De overheid mag hen wel adviseren en stimuleren. Maar de vaccinatie verplichten kan niet volgens de Wet publieke gezondheid.²

Verplicht vaccineren is een politieke keuze. Als de regering en de Tweede en Eerste kamer het willen, kan de wet aangepast worden. Daar gaat een ingewikkelde afweging aan vooraf. Voor zover bekend speelt dit niet in Den Haag.

Ook V&VN ziet een vaccinatieplicht er niet snel van komen: 'Dan moet het wel heel gek lopen, en al helemaal wil een dergelijke verplichting alleen aan zorgpersoneel opgelegd worden en niet aan alle Nederlanders. Wij zijn in ieder geval tegen verplicht vaccineren.' Stella Salden van NU'91: 'Mocht het tot een vaccinatieplicht komen, dan moet dat gelden voor iedereen en niet alleen voor zorgverleners. Wij stimuleren vaccinatie - het is wat ons betreft de enige manier om het coronavirus te bestrijden, maar willen geen uitzonderingsregels voor zorgverleners. Het zorgt ervoor dat mensen de zorg verlaten, en dat is wel het laatste dat we moeten willen. Iedere verpleegkundige is belangrijk, ook degenen zonder vaccin.' Verpleegkundigen zelf zijn ook vrij duidelijk: in een Nursing-poll liet 86% van de ruim 2300 respondenten weten tegen verplichte vaccinatie te zijn. 14% stemde 'voor' of had geen mening.² (NB)

'Het moet heel gek lopen wil er een vaccinatieplicht komen'

MEER STAGEPLAATSEN NODIG

In de afgelopen jaren startten jaarlijks 18.000 studenten met de opleidingen mbo- en hbo-verpleegkunde. Corona heeft de populariteit van de verpleegkundeopleiding dus niet verminderd. Integendeel! De keerzijde van dit succes is een tekort aan stageplaatsen, een probleem dat ook al jaren bestaat. 'Omdat we heel hard mensen nodig hebben in de zorg, moeten onderwijs en werkgevers ervoor zorgen dat er een goede stageomgeving geboden wordt', aldus V&VN.

Daar valt volgens de beroepsvereniging nog wel wat winst te behalen. Zo laten veel ziekenhuizen geen eerstejaarsstudenten stage lopen, of gaan stageplaatsen voor ambulaceverpleegkundigen naar studenten van de Bachelor

Medische Hulpverlening. 'Dat zou niet moeten mogen,' aldus V&VN-woordvoerder Magala. 'Daarnaast zijn er sectoren waar wél behoefte is aan verpleegkundigen, maar waar weinig stageplekken gerealiseerd worden, bijvoorbeeld de gehandicaptenzorg of de eerstelijnszorg.' Ook zouden verpleegkundigen stage moeten kunnen lopen bij gespecialiseerd verpleegkundigen op een polikliniek, bij een huisarts of op stafafdelingen waar verpleegkundigen werken, bijvoorbeeld bij kwaliteitsverpleegkundigen in verpleeghuizen. 'Dat kan ook helpen het niveau van klinisch redeneren bij studenten te verhogen.' V&VN wil instellingen dan ook oproepen om in 2022 beter te gaan samenwerken bij het opleiden van verpleegkundigen. (NB)

DEZE RICHTLIJNEN EN KWALITEITSSTANDAARDEN VERSCHIJNEN IN 2022

- Richtlijn **Verslaglegging**: gaat in op de minimale kwaliteitseisen voor verslaglegging en de rol van de e-overdracht bij het beschrijven en rapporteren van zorg(activiteiten).
- Veranderd **seksueel functioneren**. Hoe maak je dit onderwerp bespreekbaar en wat kun je doen?
- Kwaliteitsstandaard Signalering en Preventie van **Zorginfecties**.
- Richtlijn en Handreiking **Zorgmijding** in de eerste lijn.
- Richtlijn Zorg bij **Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL)** - interessant, want dit is de eerste richtlijn die over ADL verschijnt.
- Richtlijn **VTGM** (voor toediening gereed maken). Deze vervangt de Landelijke instructie VTGM van medicatie in verpleeg- en verzorgingshuizen (V&VN, 2008) en de Richtlijn VTGM van parenteralia op verpleegafdelingen in ziekenhuizen (V&VN & NVZA, 2009).

- Knelpuntenanalyse **Onbegrepen Gedrag** bij cliënten thuis.

Verder verschijnen er updates van richtlijnen over palliatieve zorg die niet meer voldoen aan de huidige kwaliteitseisen voor richtlijnherziening. In 2022 gaat het om deze thema's:

- Palliatieve zorg bij kinderen en bij mensen met een verstandelijke beperking
- Hik, jeuk, overmatig zweten, obstipatie in de palliatieve fase
- Rouw
- Angst, depressie, delier in de palliatieve fase
- Palliatieve zorg bij Parkinson

Uiteraard houdt Nursing je op de hoogte over de herzieningen. (NB)

**Hier stond in het
gedrukte tijdschrift
een advertentie**

WAT STAAT ER OP JOUW VERLANGLIJSTJE VOOR 2022?

Wat moet er voor jou écht veranderen om het vak met plezier te blijven doen? Nursing stelde deze vraag op Instagram (@nursingvoorverpleegkundigen). Top 3 van meest voorkomende antwoorden:

1. Minder werkdruk / Werkdruk omlaag / meer nieuwe collega's. Roos: 'De bezetting moet beter, er zijn veel te weinig collega's. Ik ben er klaar mee. Vandaag is mijn laatste dag in het ziekenhuis.'
2. Meer salaris. Wout: 'En graag meer dan de inflatie, zo'n 5,1%'
3. Weg met covid-/cohort-afdelingen. Tinus: 'Richt de covidzorg standaard in zodat steeds op- en afschalen niet nodig is. Ik ben klaar met dat gepingpong naar andere ziekenhuizen of specialismen.'

Ook meer zeggenschap wordt een aantal keren genoemd. Joanne: 'We mogen echt wel wat meer in de

schijnwerpers staan. De zorg is een ondergeschoven kindje.' Robin: 'Het is tijd dat er geen beslissingen meer over verpleegkundigen worden genomen, *zonder* ons verpleegkundigen.' Ook moet er meer aandacht komen voor het psychisch welzijn van verpleegkundigen, vindt een aantal reageerders. Marisca wil graag meer respect voor haar vrije tijd. 'Dus geen appjes en vragen op vrije dagen.' Zaken rond het rooster worden ook vaak genoemd, zoals meer vakantie-uren en flexibele werktijden voor ouders met schoolgaande kinderen en gratis parkeren bij de instelling. Het aantrekkelijker maken van de opleiding en het vak voor nieuwe aanwas is eveneens een veelvoorkomende wens. Marijke: 'Die hebben we zo hard nodig!' Marita zou meer landelijke aandacht willen voor haar en haar collega's in de wijk: 'Het gaat nu altijd over de ziekenhuizen.' Daniëlle heeft nog een boodschap voor alle verpleegkundigen in Nederland: 'Ik wens iedereen veel liefde toe in 2022!' (NB)

EXPERIMENT VOOR EEN NIEUWE BEKOSTIGING VAN WIJKZORG

Op 1 januari is een vijfjarig experiment van de NZa gestart om te komen tot een nieuw bekostigingsmodel voor de wijkverpleging. Het nieuwe model gaat uit van cliëntprofielen die op basis van een aantal kenmerken een voorspelling doen over het te verwachten zorggebruik. Denk daarbij aan continëntie, hulp bij het kleden, of hulp bij het wassen/douchen. Wijkverpleegkundigen die deelnemen aan het experiment moeten voor iedere cliënt 11 vragen beantwoorden om een passend cliëntprofiel te krijgen. Aan het profiel kan een budget gekoppeld worden met bijvoorbeeld tarieven per week of maand. Volgens de NZa verhoogt deze methode de voorspelbaarheid van de zorg naar ongeveer 25%.

Bij de huidige manier van werken delen wijkverpleegkundigen iedere cliënt in bij 1 van 7 doelgroepen, zoals 'zorg voor kwetsbare ouderen > 3 maanden', of 'terminale zorg'. Op basis hiervan kunnen zij een inschatting maken van de te verwachten zorgvraag en de kosten daarvan. Volgens de NZa is met deze methode slechts 10% van de zorg voorspelbaar.

Jelle Reijngoudt, wijkverpleegkundige en lid van het Expert Netwerk Verpleegkunde (www.nursing.nl/netwerk): '25% voorspelbaarheid is nog steeds laag, maar al stukken beter dan het huidige model. Ik volg deze ontwikkeling met veel interesse en ben positief kritisch over de ontwikkeling van een nieuw bekostigingsmodel'. (MH)

HBO-V BESTAAT 50 JAAR

In 1972 werden aan de Hogeschool Utrecht en de Hogeschool Nijmegen en Arnhem (HAN) de eerste 2 hogere beroepsopleidingen tot verpleegkundige opgericht. Beide scholen vieren dat dit jaar met een gezamenlijk symposium. Ook Nursing besteedt aandacht aan het 50-jarig jubileum van de hbo-v. Want wat heeft deze hogeschoolopleiding de Nederlandse verpleegkunde gebracht? Naast de horizontale differentiatie met inserviceopleidingen voor het A- en het B-diploma was er in 1972 opeens ook een verticale differentiatie, tussen hbo- en mbo-opgeleide verpleegkundigen. Toen al kwam de vraag op: wat zijn de verschillen tussen hbo- en mbo-opgeleide verpleegkundigen? En wat is het niveau van de inserviceopleiding: hbo of mbo?³ Een halve eeuw later spelen deze vragen nog steeds, denk aan het tumult rond de Wet BIG 2. De hbo-v leidde met andere woorden tot veel gedoe, maar ook tot veel goeds. Daarover later meer. (MH)

Noten

- 1 CNO Finnema over cao umc's: 'De toevoeging over zeggenschap is een mooie eerste stap', Nursing.nl, 16 november 2021.
- 2 'Als ze die prik verplichten, verlaat ik de zorg', Nursing.nl, 20 juli 2021.
- 3 Van der Peet R. Van verpleegster tot verpleegkundige. 100 jaar wet- en regelgeving in de verpleging 1921-2021. Oss, 2021. (Boek te bestellen bij www.robvanderpeet.com).